

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.03.1992, sp. zn. 6 Cz 37/89, ECLI:CZ:NS:1992:6.CZ.37.1989.1

Číslo: 2/1992

Právní věta: V případě posouzení důvodnosti žaloby organizace, která se domáhá vůči pracovníkovi náhrady škody, jež jí vznikla zaplacením pokuty uložené orgánem bezpečnosti práce, je třeba se v rámci zjišťování předpokladů odpovědnosti za škodu u žalovaného pracovníka zabývat zejména tím, zda k jeho povinnostem patřilo např. provádění pravidelných revizí bezpečnosti práce, zda k závadám shledaným orgánem bezpečnosti práce skutečně došlo (vzniknou-li o tom pochybnosti), zda mohl žalovaný pracovník sám provést nebo zajistit opravy revidovaných zařízení a zda kromě žalovaného pracovníka odpovídá za škodu případně i další jiný pracovník. Zdůvodnění žalobního návrhu tím, že žalovaný pracovník odpovídá za škodu ve značné míře, je nepostačující.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 18.03.1992

Spisová značka: 6 Cz 37/89

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Náhrada škody zaměstnancem

Předpisy: 65/1965 Sb. § 172
§ 179

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující organizace se domáhala na žalovaném zaplacení částky 4670,- Kčs. Uváděla, že rozhodnutím inspektorátu bezpečnosti práce jí byla uložena pokuta 35 000,- Kčs. S ohledem na celkový počet a charakter závad zjištěných inspektorátem bezpečnosti práce připadla z uvedené částky na odštěpný závod 12-10 poměrná část, a to 14 000,- Kčs. Za závady týkající se odštěpného závodu 12-10 odpovídá ve značné míře žalovaný, jenž konkrétně nese odpovědnost za to, že u parních kotlů BK 6 výr. č. 2916, 2917 a 2918 nebyly prováděny pravidelné provozní a vnitřní revize včetně zkoušky těsnosti, u ohřivaček oleje B 6 výr. č. 8683, 8684, 8685 a 8686 nebyly provedeny provozní a vnitřní revize a rovněž u vzdušníku k úpravě vody výr. č. 8641 nebyla provedena provozní a vnitřní revize, dále že u nákladního výtahu ev. č. 06AZ 186 nebyl seřizen uzávěr šachetních dveří, dveře nebyly ve spodní části uzamčeny, u tohoto výtahu nebyla v revizní knize uvedena organizace, která výtah maže, u šikmého výtahu oddělení kontroly jakosti nebyla provedena revize a u nákladního výtahu ev. č. 41833277 ve skladu nebyla rovněž provedena revize. Žalovaný v tomto směru porušil své povinnosti vyplývající pro něho zejména z bodu 10 pracovní náplně, podle kterého mimo jiné organizuje, řídí a odpovídá za správu budov a všeho movitého i nemovitého majetku závodu včetně příslušné evidence,

organizuje, zajišťuje a kontroluje pravidelné provádění oprav a adaptace budov, zajišťuje údržbu, provoz a pravidelné kontroly budov a zařízení, zejména výtahů, kotelen, výměňkových stanic, rozvodů tepla a vody, vzduchotechniky, elektrických rozvodů, sdělovacích sítí, kanalizace, závodního rozhlasu, protipožárního zařízení, sociálního zařízení aj. a odpovídá za jejich provozuschopnost. Po zvážení míry zavinění žalovaného byla na něm požadována náhrada škody 4670,- Kčs.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Namítl mimo jiné, že není zřejmé, zda částka 14 000,- Kčs odpovídá skutečně počtu a závažnosti závad týkajících se odštěpného závodu 12-10. K jeho povinností nepatřilo zajišťovat provedení revizí a pokud jde o zajišťování údržby, popřípadě oprav zařízení, neměl dostatek pracovníků, kteří by tyto práce prováděli.

Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem uložil žalovanému povinnost zaplatit žalující organizaci 4670,- Kčs a rozhodl o soudním poplatku a o nákladech řízení. Dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Žalovaný porušil bod 10 své pracovní náplně tím, že nezajistil řádné revize v protokolech uvedených zařízení. Námitka, že neměl dostatek pracovníků, není rozhodná, neboť zajišťovat revize bylo pouze jeho povinností, a tvrzení, že nemohl včas zajistit revizního technika, nebylo prokázáno.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolání, v němž kromě již vznesených námitek uvedl, že zajišťovat provádění revizí kotlů, tlakových nádob a výtahů spadá do pracovní náplně samostatného energetika závodu a že šikmý výtah oddělení kontroly jakosti není dosud ve správě odštěpného závodu 12-10.

Městský soud v Praze svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Ztotožnil se se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně. K odvolání žalovaného uvedl, že za nedostatek kontroly na úseku energetických zařízení sice odpovídal především energetik závodu, avšak žalovaný jako vedoucí správy areálu odpovídal i za řádný výkon funkce tohoto energetika.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Zdůvodnění:

Žalující organizace se vůči žalovanému domáhala zaplacení částky 4670,- Kčs, a to z odpovědnosti za škodu způsobenou při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním podle ustanovení § 172 odst. 1 zák. práce. Předpoklady této (obecné) odpovědnosti jsou vznik škody na straně organizace, porušení povinností pracovníkem při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, příčinná souvislost mezi porušením povinností a vznikem škody a zavinění, které prokazuje organizace (viz § 172 odst. 3 zák. práce). Bylo proto zapotřebí nejprve se zabývat tím, zda tyto předpoklady odpovědnosti byly v případě žalovaného splněny.

Pozornost bylo třeba věnovat kromě jiného otázce vzniku a výše škody. Mělo být zjištěno, zda a kdy zaplatila žalující organizace pokutu ve výši 35 000,- Kčs. Poté bylo nutno stanovit na základě porovnání závažnosti závad vytykávaných žalovanému a ostatních závad uvedených v protokolech inspektorátu bezpečnosti práce, jaká část zaplacené pokuty odpovídá závažnosti porušení povinností, jehož se měl žalovaný dopustit. Posouzení závažnosti závad obsažených v protokolech je posouzením skutečností, k němuž je třeba odborných znalostí; proto měl být o této otázce proveden důkaz znaleckým posudkem podle ustanovení § 127 odst. 1 o. s. ř. Pokud by výši škody připadající takto na závady vytykávané žalovanému bylo možné zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo ji nebylo možné zjistit vůbec, určil by ji soud podle své úvahy ve smyslu ustanovení § 136 o. s.

Z hlediska dalšího předpokladu odpovědnosti, jímž je porušení povinností pracovníkem při plnění

pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, bylo nezbytné důsledněji zaměřit dokazování na to, zda k povinnostem žalovaného patřilo provádět, popřípadě zajišťovat revize zmíněné v protokolech inspektorátu bezpečnosti práce. Žalovaný tvrdil, že provádět tyto revize byl oprávněn pouze k tomu specializovaný pracovník a že zajišťovat revize bylo povinností samostatného energetika závodu. Bylo zapotřebí z příslušného kvalifikačního katalogu zjistit charakteristiku a popis pracovní činnosti jak funkce žalovaného, tak i funkce samostatného energetika, ohledně jehož povinností měl být proveden důkaz též ohledně pracovní náplně z doby, které se týkala prověrka inspektorátu bezpečnosti práce. Stranou pozornosti nebylo možné ponechat ani další závady vytýkané žalovanému; v případě šikmého výtahu oddělení kontroly jakosti nadto nebylo objasněno, zda byl době prověrky ve správě odštěpného závodu 12-10. Poněvadž nebylo zjištěno, kdo byl nadřízeným samostatného energetika závodu, nemá opory v provedeném dokazování závěr, že jím byl žalovaný a že porušil povinnosti vedoucího pracovníka (§ 74 odst. 1 písm. a/ a g/ zák. práce).

Rovněž bylo třeba se vypořádat s otázkami příčinné souvislosti a zavinění; v případě zavinění (úmysl přímý nebo nepřímý, nedbalost vědomá nebo nevědomá) šlo mimo jiné i o to, zda měl žalovaný k dispozici dostatek pracovníků, aby mohl zajistit údržbu i opravy spravovaných zařízení.

Žalující organizace se domáhala náhrady škody s odůvodněním, že za škodu odpovídá „ve značné míře“ žalovaný. Bylo proto nutno vyzvat žalující organizaci k upřesnění, kdo vedle žalovaného ještě za tuto škodu odpovídá, a provést o tom potřebné dokazování. Pokud by bylo zjištěno více odpovědných pracovníků, bylo by nezbytné určit ve smyslu ustanovení § 179 odst. 5 zák. práce míru zavinění každého z nich a v závislosti na tom i poměrnou část škody, k jejíž náhradě by popřípadě byl žalovaný povinen.

Poněvadž soud prvního stupně porušil takto zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. a odvolací soud v ustanovení § 219 o. s. ř., u obou soudů ve vztahu k ustanovením § 172 odst. 1 a 3 a § 179 odst. 5 zák. práce, byly jejich rozsudky zrušeny a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.